

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Олександр ЛАВРИК

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

**для самоконтролю з оволодіння здобувачами вищої освіти
спеціальності 101 Екологія
та 014 Середня освіта
предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)
освітньої компоненти**

«ЛАНДШАФТНА ЕКОЛОГІЯ»

Житомир – 2021

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 17 від 24.09.2021 року)

Рецензенти:

Соломатіна Валентина, доктор біологічних наук, професор кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук Поліського національного університету.

Кирилюк Леонід, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Гарбар Олександр, доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри екології та географії Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Л-13 Лаврик О.

Тестові завдання для самоконтролю з оволодіння здобувачами вищої освіти спеціальності 101 Екологія та 014 Середня освіта предметної спеціальності

014.07 Середня освіта (Географія) освітньої компоненти «Ландшафтна екологія». – Житомир, 2021. – 30 с.

Тестові завдання розроблено для самоконтролю з оволодіння здобувачами вищої освіти освітньою компонентою «Ландшафтна екологія» у відповідності з діючою навчальною програмою і побудовано за принципом програмованої перевірки знань з усіх тем курсу, що дозволяє визначити рівень засвоєння теоретичного матеріалу.

Посібник призначений для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами «Екологія» та «Середня освіта (Географія)».

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тестові завдання до теми 1	
Ландшафтна екологія як частина екологічної науки.....	5
Тестові завдання до теми 2	
Предмет і завдання ландшафтної екології.....	8
Тестові завдання до теми 3	
Функціонування ландшафтної екосистеми.....	11
Тестові завдання до теми 4	
Фізико-географічні комплекси як форма організації матерії....	14
Тестові завдання до теми 5	
Функціонування та динаміка ландшафтів.....	18
Тестові завдання до теми 6	
Прикладна ландшафтна екологія.....	21
Тестові завдання до теми 7	
Ландшафтне планування та моделювання.....	24
Список використаних джерел.....	29

ВСТУП

Тестові завдання з нормативної освітньої компоненти «Ландшафтна екологія» розроблені для самостійної та індивідуальної роботи студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей 101 Екологія та 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія). Вони спрямовані на підвищення якості підготовки фахівців під час освітнього процесу при підготовці до практичних занять.

Основними об'єктами досліджень ландшафтної екології є сучасні моно- та мезоекосистеми, які зазнавали антропогенного навантаження різного характеру (як цілеспрямованого, так і опосередкованого).

Метою вивчення освітньої компоненти «Ландшафтна екологія» є пізнання методологічних засад ландшафтної екології як міждисциплінарної науки та її прикладних аспектів, формування уявлення про суб'єкт-об'єктні відносини у ландшафтній сфері та її структурних складових.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти «Ландшафтна екологія» є:

- вивчення методологічних основ ландшафтної екології та її прикладних аспектів;
- вивчення системно-синергетичних основ організації ландшафтної сфери та форсування знань про природні та природно-антропогенні компоненти як складові ієрархічних цілісних геосистем;
- вивчення закономірностей просторово-часової диференціації (інтеграції) геосистем різного таксономічного рангу;
- вивчення особливостей суб'єкт-об'єктних відносин у межах сучасної ландшафтної сфери та її складових;
- дослідження природно-господарських систем як об'єктів сучасної ландшафтної сфери;
- аналіз наукових основ коадаптивного сумісництва господарських підсистем з природними, аналіз різних типів ландшафтних моделей;
- оволодіння методичними прийомами ландшафтно-екологічних досліджень;
- набуття умінь та навичок добору та практичної реалізації ландшафтно-екологічних досліджень.

Тестові завдання розроблено у відповідності з діючою навчальною програмою та побудовано за принципом програмованого контролю знань з усіх тем курсу, що дозволяє перевірити, наскільки повно засвоєний матеріал здобувачами вищої освіти. До кожної теми пропонується по 20 завдань з 4 варіантами відповіді, з яких лише один є правильним.

Запропоновані методичні рекомендації доречно використовувати як при вивченні нового матеріалу, так і під час підсумкового контролю для перевірки знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти.

Тестові завдання до теми 1
Ландшафтна екологія як частина екологічної науки

1. Хто перший ввів термін «ландшафтна екологія»?
 - а. Ернст Геккель
 - б. Карл Тролль
 - в. В.С. Преображенський
 - г. Едуард Зюсс

2. Яка наука має за об'єкт вивчення біосферу?
 - а. глобальна екологія
 - б. ландшафтознавство
 - в. загальне землезнавство
 - г. біоценологія

3. Яку науку ідентифікують з ландшафтною екологією?
 - а. антропогенне ландшафтознавство
 - б. прикладна екологія
 - в. біоекологія
 - г. геоекологія

4. Який науковий підхід використовує ландшафтна екологія як основний?
 - а. ландшафтний
 - б. екологічний
 - в. ландшафтно-екологічний
 - г. історичний

5. Який науковий підхід вивчає особливості зв'язків між живими організмами та навколишнім середовищем?
 - а. екологічний
 - б. ландшафтно-геохімічний
 - в. ландшафтно-геофізичний
 - г. медико-географічний

6. Який науковий підхід полягає у дослідженні географічних об'єктів як систем?
 - а. екологічний
 - б. ландшафтно-геохімічний
 - в. ландшафтно-фізичний
 - г. системний

7. Який науковий підхід вивчає фізичний аспект взаємодії компонентів геосистем та їх енергетичний обмін з навколишнім середовищем?

- а. ландшафтний
- б. ландшафтно-геохімічний
- в. ландшафтно-геофізичний
- г. геосистемний

8. Який науковий підхід вивчає просторову, функціональну і часову організацію ландшафтних комплексів і взаємозв'язків між ними?

- а. екологічний
- б. ландшафтний
- в. ландшафтно-геофізичний
- г. медико-географічний

9. Який науковий підхід вивчає хімічний аспект взаємодії між компонентами геосистем?

- а. екологічний
- б. ландшафтно-геофізичний
- в. еколого-геохімічний
- г. ландшафтно-геохімічний

10. Який географ є автором першого підручника з ландшафтної екології в Україні?

- а. Д.М. Гродзинський
- б. М.Д. Гродзинський
- в. П.Г. Шищенко
- г. О.М. Маринич

11. Як називаються системи, до складу яких входять усі геокомпоненти природного середовища?

- а. моногеокомпонентні системи
- б. дигеокомпонентні системи
- в. полігеокомпонентні системи
- г. поліетнічні системи

12. Як називається концепція, за якою у системі головна роль належить одному з геокомпонентів – «господарю», а решта складових розглядається як «периферія»?

- а. концепція сталого розвитку
- б. концепція екосистеми
- в. концепція геотехнічних систем
- г. концепція ерозійних циклів

13. Хто запропонував концепцію екосистеми?

- а. Л.С. Берг
- б. А.О. Григор'єв
- в. Е. Зюсс

г. А. Тенслі

14. Хто запропонував концепцію ландшафту?

- а. Л.С. Берг
- б. А.О. Григор'єв
- в. Ф.М. Мільков
- г. А.Г. Ісаченко

15. Природні системи якого рівня досліджує ландшафтна екологія?

- а. системи галактичного рівня
- б. системи планетарного рівня
- в. системи локального і регіонального рівнів
- г. хаотичні системи

16. Назвіть авторів «Теорії островної біогеографії»:

- а. К. Тролл, Е. Геккель
- б. Р. Макартур, Е.О. Вілсон
- в. Л.С. Берг, А.О. Григор'єв
- г. Ф.М. Мільков, А.Г. Ісаченко

17. У якому місті відбувався Перший міжнародний конгрес з ландшафтної екології?

- а. Берлін
- б. Вельдховен
- в. Берн
- г. Амстердам

18. Який науковець запропонував об'єднати концепцію В.М. Девіса про ерозійні цикли та екологію Ф. Клементса в одну науку?

- а. Х.К. Коулс
- б. Е. Геккель
- в. К. Тролл
- г. Р. Макартур

19. Який науковець трактує ландшафтну екологію як розділ загальної екології, який присвячений причинам і наслідкам просторової різноманітності?

- а. Е. Зюсс
- б. Е. Неєф
- в. Е.О. Вілсон
- г. Р. Форман

20. Який вчений трактує ландшафтну екологію як науку, що спрямована на вирішення практичних завдань у взаємодії суспільства та природи.

- а. А.О. Григор'єв
- б. А.П.А. Вінк
- в. В.С. Преображенський
- г. К. Тролль

Тестові завдання до теми 2
Предмет і завдання ландшафтної екології

1. Що є об'єктом вивчення ландшафтної екології?
 - а. геосистеми (ландшафтні комплекси)
 - б. геосистеми (ландшафтні комплекси) локального і регіонального рівнів
 - в. екологічні системи
 - г. природно-територіальні комплекси
2. Що є предметом вивчення ландшафтної екології
 - а. екологічний стан геосистеми (ландшафтного комплексу) локального і регіонального рівнів
 - б. екологічний стан геосистеми (ландшафтного комплексу)
 - в. взаємозв'язки у системах надорганізмального рівня
 - г. екологічний стан природно-територіального комплексу
3. Як називають сукупність організмів і умов їхнього існування, що утворюють єдине ціле?
 - а. геосистема
 - б. ландшафт
 - в. екосистема
 - г. природно-територіальний комплекс
4. Які компоненти не входять до складу біотичного компоненту екосистеми?
 - а. астероїди
 - б. консументи
 - в. продуценти
 - г. редуценти
5. Який метод ландшафтної екології полягає у проведенні експедиційних досліджень в межах певної геосистеми, які передбачають безпосередній контакт науковця і об'єкта спостереження?
 - а. картографічний метод
 - б. статистичний метод
 - в. польовий експедиційний метод
 - г. кліматичний метод

6. Який метод ландшафтної екології полягає в обробці інформації, яка є значною за кількістю статистичних показників?

- а. картографічний метод
- б. кліматичний
- в. польовий експедиційний метод
- г. статистичний метод

7. Який метод ландшафтної екології полягає у перенесенні просторових і кількісних характеристик геосистеми на мапу?

- а. картографічний метод
- б. кліматичний метод
- в. лабораторний метод
- г. польовий експедиційний метод

8. Який метод ландшафтної екології полягає у обробці просторових даних і кількісних характеристик геосистеми за допомогою геоінформаційних систем?

- а. кліматичний метод
- б. лабораторний метод
- в. ГІС-метод
- г. польовий експедиційний метод

9. Який метод ландшафтної екології полягає у проведенні аналізу окремих кліматичних особливостей у межах певної геосистеми?

- а. картографічний метод
- б. статистичний метод
- в. польовий експедиційний метод
- г. кліматичний метод

10. Який метод ландшафтної екології дозволяє на основі аналізу та порівняння тематичних географічних карт виявити зміни стану і структури геосистеми?

- а. картографічний метод
- б. кліматичний метод
- в. порівняльно-географічний метод
- г. статистичний метод

11. Який метод ландшафтної екології полягає у обробці даних про стан геосистеми в умовах науково-дослідної лабораторії з використанням відповідного обладнання?

- а. ГІС-метод
- б. кліматичний метод
- в. лабораторний метод
- г. польовий експедиційний метод

12. Який метод ландшафтної екології полягає у обробці даних про стан геосистеми за даними спостережень, які були отримані під час польотів дронів, літаків, супутників тощо?

- а. картографічний метод
- б. кліматичний метод
- в. методи дистанційного зондування планети
- г. польовий експедиційний метод

13. Як називають сукупність організмів різних видів, які історичного тісно пов'язані між собою і з навколишнім середовищем через обмін речовини та енергії?

- а. біогеоценоз
- б. геосистема
- в. ландшафт
- г. природно-територіальний комплекс

14. Яке основне завдання ландшафтної екології?

- а. вирішення глобальних проблем людства
- б. застосування екологічних і ландшафтних концепцій для вирішення екологічних проблем сучасності та оптимізації стану навколишнього середовища
- в. корегування демографічної ситуації на планеті
- г. урегулювання соціальних проблем між різними групами населення

15. Як називається форма взаємовідносин в екосистемі, за якої співіснування двох видів на одній території не перешкоджає один одному?

- а. аменсалізм
- б. нейтралізм
- в. паразитизм
- г. хижацтво

16. Як називається форма взаємовідносин в екосистемі, за якої види приносять один одному користь лише у присутності один одного?

- а. мутуалізм
- б. нейтралізм
- в. паразитизм
- г. хижацтво

17. Як називається форма взаємовідносин в екосистемі, за якої спільне існування видів є взаємовигідним, але не обов'язковим?

- а. аменсалізм
- б. паразитизм
- в. протокооперація

г. хижацтво

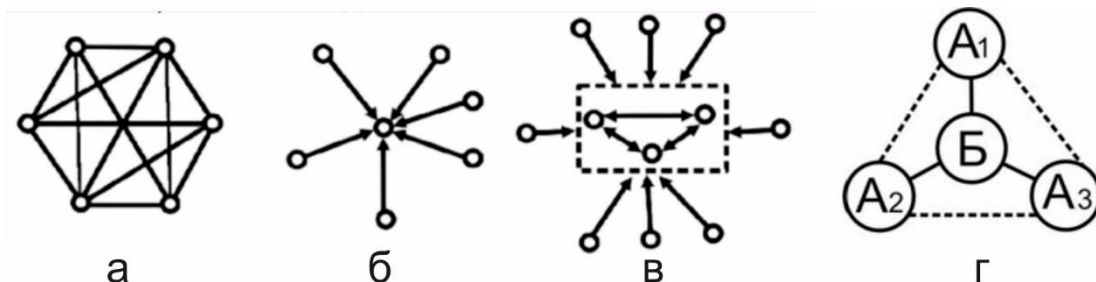
18. Як називається форма взаємовідносин в екосистемі, за якої один вид є продуктом споживання іншого?

- а. нейтралізм
- б. паразитизм
- в. хижацтво
- г. аменсалізм

19. Як називається форма взаємовідносин в екосистемі, за якої два види є суперниками по відношенню до ресурсів, які необхідні для їх виживання?

- а. міжвидова конкуренція
- б. паразитизм
- в. хижацтво
- г. аменсалізм

20. Яка з наведених нижче моделей (за В.С. Преображенським) є геосистемою?

Тестові завдання до теми 3 Функціонування ландшафтної екосистеми

1. Хто розробив вчення про геосистеми?

- а. А.Г. Ісаченко
- б. К. Троль
- в. В.Б. Сочава
- г. Ф.М. Мільков

2. Як називається властивість геосистеми мати просторові й територіальні параметри у певному діапазоні?

- а. відкритість
- б. складність
- в. стохастичність
- г. територіальність-просторовість

3. Як називається властивість геосистеми поєднувати у собі кілька структур?

- а. відкритість
- б. поліструктурність
- в. складність
- г. цілісність

4. Як називається властивість геосистеми протистояти зовнішнім впливам і зберігати при взаємодії із зовнішнім середовищем свою цілісність?

- а. стійкість
- б. цілісність
- в. відкритість
- г. складність

5. Як називається властивість геосистеми, яка полягає у відсутності детермінованості у її характеристиках та зв'язках із зовнішнім середовищем?

- а. цілісність
- б. відкритість
- в. стохастичність
- г. динамічність

6. Як називається властивість геосистеми змінювати свої характеристики упродовж певного часу існування?

- а. цілісність
- б. відкритість
- в. складність
- г. динамічність

7. Як називається властивість геосистеми, яка проявляється у тому, що вилучення з неї якогось геокомпонента призводить до її докорінної перебудови або руйнування?

- а. стійкість
- б. цілісність
- в. відкритість
- г. складність

8. Яка концепція засвідчує, що різні ранги геосистем можна узагальнити до значно меншого числа класів розмірностей?

- а. концепція геотехнічних систем
- б. концепція геосистеми
- в. концепція просторової розмірності геосистеми
- г. концепція сталого розвитку

9. Яка наука вивчає геосистеми глобального рівня організації?

- а. ландшафтна екологія

- б. загальне землезнавство
- в. регіональна фізична географія
- г. рекреаційна географія

10. Які класи структур геосистем не вивчає ландшафтна екологія?

- а. вертикальний
- б. територіальний
- в. часовий
- г. субмеридіональний

11. Яку властивість геосистеми характеризує принцип несумісності?

- а. стійкість
- б. цілісність
- в. відкритість
- г. складність

12. Як називаються геосистеми, котрі мають лише вхідні зовнішні зв'язки і практично не мають вихідних?

- а. закриті
- б. відкриті
- в. напівзакриті
- г. замкнуті

13. Як називаються геосистеми, котрі не мають зовнішніх зв'язків з навколишнім середовищем?

- а. відкриті
- б. закриті
- в. напіввідкриті
- г. напівзакриті

14. Прикладом якого виду динаміки геосистем є бризова циркуляція?

- а. добова динаміка
- б. сезонна динаміка
- в. внутрішньовікова динаміка
- г. понадвікова динаміка

15. Прикладом втрати якої властивості геосистем є засолення ґрунтів у межах схилу річкової долини?

- а. стійкість
- б. цілісність
- в. відкритість
- г. складність

16. Як називається притаманність геосистемі таких властивостей, якостей та функцій, яких не має жодний з її геокомпонентів?

- а. відкритість
- б. динамічність
- в. емерджентність
- г. складність

17. Яку властивість геосистем пояснює теорія нечітких множин?

- а. відкритість
- б. складність
- в. стійкість
- г. цілісність

18. У якому максимальному інтервалі ландшафтна екологія досліджує зміни геосистем?

- а. від 2–3 хв хвилин до 1 год
- б. від 2–3 хв до 24 год
- в. від 2–3 хв до 100 років
- г. від 2–3 хв до кількох десятків тисяч років

19. Яку властивість геосистеми пояснює корелятивний характер зв'язків між її окремими ознаками?

- а. відкритість
- б. динамічність
- в. стохастичність
- г. цілісність

20. До якого типу систем належать річкові басейни (за М.О. Гвоздецьким і К.М. Дьяконовим)?

- а. морфологічні системи
- б. каскадні системи
- в. системи типу «процес – відгук»
- г. керовані системи

Тестові завдання до теми 4

Фізико-географічні комплекси як форма організації матерії

1. До якого рівня територіальної розмірності геосистем належить географічна оболонка?

- а. глобальний
- б. регіональний
- в. хоричний
- г. топічний

2. До якого рівня територіальної розмірності геосистем належить географічний пояс?

- а. глобальний
- б. субглобальний

- в. регіональний
- г. хоричний

3. До якого рівня територіальної розмірності геосистем належить фізико-географічна зона?

- а. глобальний
- б. субглобальний
- в. регіональний
- г. хоричний

4. До якого рівня територіальної розмірності геосистем належить геотоп?

- а. глобальний
- б. субглобальний
- в. регіональний
- г. топічний

5. Як у межах геосистеми називають однорідні елементарні поверхні рельєфу?

- а. гідротоп
- б. літотоп
- в. морфотоп
- г. педотоп

6. Як у межах геосистеми називають ділянки, які є однорідними за геологічною будовою?

- а. гідротоп
- б. літотоп
- в. морфотоп
- г. педотоп

7. Як у межах геосистеми називають ділянки, які є однорідними за умовами зволоження?

- а. гідротоп
- б. літотоп
- в. кліматоп
- г. педотоп

8. Як у межах геосистеми називають ділянки, які є однорідними за мікрокліматичними особливостями?

- а. гідротоп
- б. літотоп
- в. кліматоп
- г. педотоп

9. Відповідно до якого з критеріїв здійснюється виокремлення геотопу за лінією стрибкоподібної зміни значень його характеристик?

- а. градієнтний критерій
- б. географічний критерій
- в. критерій відносної статичності
- г. картографічний критерій

10. Відповідно до якого з критеріїв здійснюється виокремлення геотопу відповідно до його розмірів, які можна показати на крупномасштабній мапі?

- а. географічний критерій
- б. градієнтний критерій
- в. картографічний критерій
- г. критерій відносної статичності

11. До якого типу ландшафтно-територіальної структури відносяться геотопи, які є спільними за походженням та еволюцію, що виражається у їх будові?

- а. генетико-морфологічні геотопи
- б. позиційно-динамічні геотопи
- в. парагенетичні геотопи
- г. басейново-ландшафтні геотопи

12. До якого типу ландшафтно-територіальної структури відносяться геотопи, які виокремлюються за горизонтальними речовинно-енергетичними потоками та їх відношенням до ліній зміни інтенсивності цих потоків?

- а. генетико-морфологічні геотопи
- б. позиційно-динамічні геотопи
- в. біотично-мережеві геотопи
- г. басейново-ландшафтні геотопи

13. До якого типу ландшафтно-територіальної структури відносяться геотопи, які виокремлюються за відношенням до ліній концентрації горизонтальних потоків?

- а. генетико-морфологічні геотопи
- б. позиційно-динамічні геотопи
- в. парагенетичні геотопи
- г. басейново-ландшафтні геотопи

14. До якого типу ландшафтно-територіальної структури відносяться геотопи, які виокремлюються за гідрофункціонуванням та їх відношенням до басейнів поверхневого стоку?

- а. генетико-морфологічні геотопи
- б. позиційно-динамічні геотопи

- в. парагенетичні геотопи
- г. басейново-ландшафтні геотопи

15. До якого типу ландшафтно-територіальної структури відносяться геотопи, які виокремлюються за особливостями міграцій окремих видів або популяцій?

- а. позиційно-динамічні геотопи
- б. біотично-мережеві геотопи
- в. парагенетичні геотопи
- г. басейново-ландшафтні геотопи

16. Укажіть правильний послідовний варіант розташування чотирьох таксономічних рівнів у геосистемі:

- а. мезогеохора – наногеохора – мікрогеохора – макрогеохора
- б. наногеохора – макрогеохора – мезогеохора – мікрогеохора
- в. наногеохора – мікрогеохора – макрогеохора – мезогеохора
- г. наногеохора – мікрогеохора – мезогеохора – макрогеохора

17. Який об'єкт можна віднести до каркасних ліній динаміки ландшафту?

- а. заплава
- б. ліс
- в. тальвег
- г. озеро

18. Хто ввів у ландшафтознавство поняття парагенетичного комплексу?

- а. Б.Б. Родоман
- б. М.Д. Гродзинський
- в. О.Ю. Ретеюм
- г. Ф.М. Мільков

19. Як називається видовжений ареал, що представлений геотопами з природною рослинністю, уздовж якого відбуваються біотичні міграції між окремими біоцентрами?

- а. біокоридор
- б. екодук
- в. віадук
- г. тунель

20. Як називається перехідна смуга між двома контрастними екосистемами, через своєрідність якої їх не можна віднести ні до однієї із суміжних екосистем?

- а. біокоридор
- б. віадук

- в. екодук
- г. екотон

Тестові завдання до теми 5 **Функціонування та динаміка ландшафтів**

1. Як називають інтервал, упродовж якого певна властивість або процес геосистеми проявляє свої основні особливості?
 - а. декада
 - б. доба
 - в. еон
 - г. характерний час (ХЧ)
2. До якого виду динаміки геосистем відноситься прояв ХЧ від однієї доби до року?
 - а. добова динаміка
 - б. високочастотна динаміка
 - в. внутрішньорічна динаміка
 - г. багаторічна динаміка
3. До якого виду динаміки геосистем відноситься прояв ХЧ у межах доби?
 - а. високочастотна динаміка
 - б. низькочастотна динаміка
 - в. внутрішньорічна динаміка
 - г. багаторічна динаміка
4. До якого виду динаміки геосистем відноситься прояв ХЧ більше одного року?
 - а. добова динаміка
 - б. високочастотна динаміка
 - в. внутрішньорічна динаміка
 - г. багаторічна динаміка
5. Як називають процес, при якому однакові значення характеристик геосистеми повторюються через однакові проміжки часу?
 - а. періодичність
 - б. ритмічність
 - в. тренд
 - г. циклічність
6. Як називають процес, при якому повторенні однакових значень характеристик геосистеми відбувається через різний часовий інтервал?
 - а. періодичність
 - б. циклічність
 - в. ритмічність

г. тренд

7. Як називають процес, при якому відбувається повторення геосистемою станів, що є близькими, але не ідентичними початковому, через різні проміжки часу?

- а. періодичність
- б. ритмічність
- в. тренд
- г. циклічність

8. Як називають процес спрямованої зміни характеристик геосистеми у сторону зростання або зменшення її значень?

- а. періодичність
- б. циклічність
- в. ритмічність
- г. тренд

9. Який вид динаміки геосистем зумовлює обертання Землі навколо своєї осі?

- а. добова динаміка
- б. сезонна динаміка
- в. багаторічна динаміка
- г. понадвікова динаміка

10. Який вид динаміки геосистем зумовлює обертання Землі навколо Сонця?

- а. добова динаміка
- б. сезонна динаміка
- в. багаторічна динаміка
- г. понадвікова динаміка

11. Який вид динаміки геосистем зумовлюють певні астрономічні цикли (наприклад, сонячний цикл)?

- а. добова динаміка
- б. сезонна динаміка
- в. багаторічна динаміка
- г. годинна динаміка

12. Як називається геосистема, котра максимально позбавлена впливу лімітуючих чинників?

- а. ландшафтна екосистема
- б. клімаксова геосистема
- в. парагенетичний ландшафтний комплекс
- г. парадинамічний ландшафтний комплекс

13. Яка закономірність ландшафтної еволюції полягає у змінах, які спрямовані на формування нових геосистем, а не на повторення колишніх?

- а. прогресивність
- б. незворотність
- в. поступовість
- г. довготривалість

14. Яка закономірність ландшафтної еволюції полягає у тому, що колишні геосистеми в ході еволюції виникати більше не можуть?

- а. довготривалість
- б. незворотність
- в. поступовість
- г. прогресивність

15. Яка закономірність ландшафтної еволюції полягає у тому, що зміни геосистем відбуваються не раптово, а поступово?

- а. прогресивність
- б. незворотність
- в. поступовість
- г. довготривалість

16. Яка закономірність ландшафтної еволюції полягає у тому, що формування нових геосистем займає тривалий час?

- а. довготривалість
- б. незворотність
- в. поступовість
- г. прогресивність

17. Яка закономірність ландшафтної еволюції полягає у тому, що кожний новий етап еволюції геосистеми тісно пов'язаний з попереднім?

- а. незворотність
- б. поступовість
- в. прогресивність
- г. спадкоємність

18. Які чинники динаміки ландшафтно-територіальних структур є причиною природної зміни положення бровки схилу у бік вододілу?

- 1. антропогенний чинник
- 2. зміна зволоженості регіону
- 3. сучасні тектонічні рухи
- 4. фактор «боротьби за простір»

19. Які чинники динаміки ландшафтно-територіальних структур є причиною природної зміни рівня підземних вод?

1. антропогенний чинник
2. зміна зволоженості регіону
3. сучасні тектонічні рухи
4. фактор «боротьби за простір»

20. Які чинники динаміки ландшафтно-територіальних структур є причиною природного збільшення площі діброви на території колишньої степової ділянки?

1. антропогенний чинник
2. зміна зволоженості регіону
3. сучасні тектонічні рухи
4. фактор «боротьби за простір»

Тестові завдання до теми 6 **Прикладна ландшафтна екологія**

1. До якої функціональної групи (за Е. Німанном) належать геосистеми, які забезпечують вилучення відходів і самоочищення?

- а. виробничі геосистеми
- б. антропоекологічні геосистеми
- в. етичні та естетичні геосистеми
- г. «ландескультурні» геосистеми

2. До якої функціональної групи (за Е. Німанном) належать геосистеми, які задовольняють промислове і сільськогосподарське виробництво?

- а. «ландескультурні» геосистеми
- б. антропоекологічні геосистеми
- в. виробничі геосистеми
- г. етичні та естетичні геосистеми

3. До якої функціональної групи (за В.С. Преображенським) належать геосистеми, які надають матеріал для проведення наукових досліджень?

- а. ресурсно-відновлювальні геосистеми
- б. середовище-відновлювальні геосистеми
- в. інформаційні геосистеми
- г. ресурсовмісні геосистеми

4. До якої функціональної групи (за В.С. Преображенським) належать геосистеми, які призначені для зберігання генофонду окремих біологічних видів?

- а. господарські геосистеми
- б. естетичні геосистеми
- в. ресурсовмісні геосистеми

г. середовище-відновлювальні геосистеми

5. До якої функціональної групи (за В.І. Тимчинським і П.Г. Шищенком) належать геосистеми населених пунктів?

- а. гірсько-промислові геосистеми
- б. заповідні геосистеми
- в. мисливсько-промислові геосистеми
- г. селитебні геосистеми

6. До якої функціональної групи (за В.І. Тимчинським і П.Г. Шищенком) належать геосистеми, які сформувалися після будівництва трубопроводів?

- а. водогосподарські геосистеми
- б. гірсько-промислові геосистеми
- в. рекреаційні геосистеми
- г. шляхово-транспортні геосистеми

7. Який бал антропогенізації геосистем (за П.Г. Шищенком) характерний для природоохоронних територій?

- а. 1–10
- б. 11–20
- в. 21–30
- г. 31–40

8. Який бал антропогенізації геосистем (за П.Г. Шищенком) характерний для пасовищ і лук?

- а. 1–10
- б. 11–20
- в. 21–30
- г. 31–40

9. Який бал антропогенізації геосистем (за П.Г. Шищенком) характерний для ріллі?

- а. 41–50
- б. 51–60
- в. 61–70
- г. 71–80

10. Який бал антропогенізації геосистем (за П.Г. Шищенком) характерний для кар'єрів і відвалів?

- а. 61–70
- б. 71–80
- в. 81–90
- г. 91–100

11. Який коефіцієнт ступеня лісогосподарського впливу (за П.Г. Шищенком) на геосистеми?

- а. 1,05–1,1
- б. 1,15
- в. 1,2
- г. 1,25

12. Який коефіцієнт ступеня впливу гідробудівництва (за П.Г. Шищенком) на геосистеми?

- а. 1,3
- б. 1,35
- в. 1,4
- г. 1,5

13. Як називається здатність геосистеми при дії певного чинника не виходити із заданої області станів упродовж певного інтервалу часу?

- а. стійкість
- б. інертність
- в. відновлюваність
- г. пластичність

14. Як називається здатність геосистеми повертатися за деякий час до попереднього стану після виходу з нього внаслідок дії певного чинника?

- а. стійкість
- б. інертність
- в. відновлюваність
- г. пластичність

15. Як називається наявність у геосистемі кількох областей станів у рамках інваріанта та її здатність переходити при дії певного чинника, з однієї такої області до інших, не залишаючи завдяки цьому інваріантної області упродовж певного часу?

- а. стійкість
- б. інертність
- в. відновлюваність
- г. пластичність

16. Як називається ймовірність виникнення у геосистемі небажаних змін, які можуть загрожувати здоров'ю людини?

- а. екологічний мінімум
- б. екологічний оптимум
- в. екологічний ризик
- г. екологічний стан

17. Як називається сукупність характерних для геосистеми властивостей, які зберігаються незмінними при її трансформації в іншу категорію геосистем?

- а. інваріант
- б. міцність
- в. пружність
- г. стійкість

18. Яка оцінка природного потенціалу геосистем ґрунтується на визначенні бонітету лісу?

- а. оцінка потенціалу геосистеми у балах
- б. оцінка потенціалу геосистеми у вартісних показниках
- в. оцінка потенціалу геосистем у натуральних одиницях
- г. оцінка потенціалу геосистеми з позиції естетичності

19. Яка оцінка природного потенціалу геосистем ґрунтується на присвоєнні певних коефіцієнтів окремим характеристикам геосистеми?

- а. оцінка потенціалу геосистеми у балах
- б. оцінка потенціалу геосистеми у грошових показниках
- в. оцінка потенціалу геосистем у натуральних одиницях
- г. оцінка потенціалу геосистеми з позиції естетичності

20. Яка оцінка природного потенціалу геосистем ґрунтується на визначенні вартості продукції, яку можна отримати за рахунок використання ресурсного потенціалу геосистеми?

- а. оцінка потенціалу геосистеми у балах
- б. оцінка потенціалу геосистеми у грошових показниках
- в. оцінка потенціалу геосистем у натуральних одиницях
- г. оцінка потенціалу геосистеми з позиції естетичності

Тестові завдання до теми 7

Ландшафтне планування та моделювання

1. До якої категорії належить плановий документ регіонального рівня, який визначає основні напрями природокористування і відповідні їм основні ландшафтні функціональні зони на території планування?

- а. ландшафтна програма
- б. рамковий ландшафтний план
- в. ландшафтний план
- г. ландшафтний прогноз

2. До якої категорії належать сукупність карт і текстів, які містять середньомасштабні характеристики природно-ресурсного потенціалу, завдань охорони природи та реального використання території, а також рекомендації щодо екологічно доцільного природокористування та розвитку території?

планування?

- а. ландшафтна програма
- б. рамковий ландшафтний план
- в. ландшафтний план
- г. ландшафтна прогноз

3. До якої категорії належать сукупність карт і текстів, які призначені для узгодженого вирішення завдань охорони природи і землекористування конкретними суб'єктами господарювання та органами управління на найнижчому адміністративно-територіальному рівні?

- а. ландшафтна програма
- б. рамковий ландшафтний план
- в. ландшафтний план
- г. ландшафтна прогноз

4. Як називається принцип ландшафтного планування, за яким у планах окремих територій повинні бути враховані вимоги до організації усієї території у цілому, натомість в організації усієї території мають враховуватися умови та вимоги конкретних територій?

- а. зустрічний принцип
- б. принцип попередження
- в. принцип поєднання використання і збереження
- г. принцип використання оцінок значущості та чутливості

5. Як називається принцип ландшафтного планування, який реалізується шляхом збереження необхідної різноманітності елементів і геокомпонентів ландшафту, системи функціональних зв'язків, допустимого співвідношення між зміненими та перетвореними територіями?

- а. зустрічний принцип
- б. принцип попередження
- в. принцип поєднання використання і збереження
- г. принцип використання оцінок значущості та чутливості

6. Як називається принцип ландшафтного планування, який виражається у плануванні раціонального співвідношення природоохоронних і господарських територій, а також в поєднанні функцій використання та збереження на цих самих територіях?

- а. принцип попередження
- б. принцип поєднання використання і збереження
- в. принцип використання оцінок значущості та чутливості
- г. принцип повсюдності

7. Як називається принцип ландшафтного планування, який полягає у порівнянні оцінок значущості усіх геокомпонентів ландшафту для виконання ними природних і соціально-економічних функцій з оцінками чутливості цих геокомпонентів до зовнішніх впливів?

- а. принцип попередження
- б. принцип поєднання використання і збереження
- в. принцип використання оцінок значущості та чутливості
- г. принцип повсюдності

8. Як називається принцип ландшафтного планування, за яким окрема територія, яка має певний ландшафтний план, не може у повному обсязі його реалізувати, оскільки залежить від впливів сусідніх територій без ландшафтного планування?

- а. принцип поєднання використання і збереження
- б. принцип використання оцінок значущості та чутливості
- в. принцип повсюдності
- г. принцип партнерства

9. Як називається принцип ландшафтного планування, за яким у процес планування залучаються не лише професійні ландшафтні проектувальники, а й усі зацікавлені сторони.

- а. зустрічний принцип
- б. принцип попередження
- в. принцип повсюдності
- г. принцип партнерства

10. Який масштаб планування відповідає ландшафтній програмі?

- а. від 1 : 100 000 до 1 : 300 000
- б. від 1 : 50 000 до 1 : 100 000
- в. від 1 : 5 000 до 1 : 50 000
- г. від 1 : 500 до 1 : 2 000

11. Який масштаб планування відповідає рамковому ландшафтному плану?

- а. від 1 : 100 000 до 1 : 300 000
- б. від 1 : 50 000 до 1 : 100 000
- в. від 1 : 5 000 до 1 : 50 000
- г. від 1 : 500 до 1 : 2 000

12. Який масштаб планування відповідає ландшафтному плану?

- а. від 1 : 100 000 до 1 : 300 000
- б. від 1 : 50 000 до 1 : 100 000
- в. від 1 : 5 000 до 1 : 50 000
- г. від 1 : 500 до 1 : 2 000

13. Який масштаб планування відповідає плану озеленення ?

- а. від 1 : 100 000 до 1 : 300 000
- б. від 1 : 50 000 до 1 : 100 000
- в. від 1 : 5 000 до 1 : 50 000
- г. від 1 : 500 до 1 : 2 000

14. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми зі строком упередження до 1 року?

- а. оперативний прогноз
- б. короткостроковий прогноз
- в. середньостроковий прогноз
- г. довгостроковий прогноз

15. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми зі строком упередження до 5 років?

- а. оперативний прогноз
- б. короткостроковий прогноз
- в. середньостроковий прогноз
- г. довгостроковий прогноз

16. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми зі строком упередження 20–25 років?

- а. оперативний прогноз
- б. короткостроковий прогноз
- в. середньостроковий прогноз
- г. довгостроковий прогноз

17. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми зі строком упередження більше 50 років?

- а. оперативний прогноз
- б. короткостроковий прогноз
- в. середньостроковий прогноз
- г. довгостроковий прогноз

18. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми, територія якої займає частину материка?

- а. субконтинентальний прогноз
- б. регіональний прогноз
- в. субрегіональний прогноз
- г. локальний прогноз

19. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми, територія якої дорівнює площі лісового господарства?

- а. субконтинентальний прогноз
- б. регіональний прогноз
- в. субрегіональний прогноз
- г. локальний прогноз

20. До якого виду ландшафтно-екологічних прогнозів відноситься передбачення стану геосистеми, територія якої дорівнює басейну великої річки?

- а. субконтинентальний прогноз
- б. регіональний прогноз
- в. субрегіональний прогноз
- г. локальний прогноз

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арманд Д. Л. Наука о ландшафте. Москва : Мысль, 1975. 288 с.
2. Беручашвили Н. Л. Геофизика ландшафта : учеб. пособ. Москва : Высшая школа, 1990. 287 с.
3. Василега В. Д. Ландшафтна екологія : навч. посіб. Суми : Вид-во СумДУ, 2010. 303 с.
4. Гродзинский М. Д., Шищенко П. Г. Ландшафтно-экологический анализ в мелиоративном природопользовании. Київ : Либідь, 1993. 224 с.
5. Гродзинський М. Д. Ландшафтна екологія : підручник. Київ : Знання, 2014. 550 с.
6. Гродзинський М. Д. Основи ландшафтної екології : підручник. Київ : Либідь, 1993. 224 с.
7. Гродзинський М. Д. Стійкість геосистем до антропогенних навантажень. Київ : Лікей, 1995. 233 с.
8. Гуцуляк В. М. Ландшафтна екологія. Геохімічний аспект: навч. посіб. Чернівці : Наші книги, 2010. 312 с.
9. Гуцуляк В. М., Максименко Н. В., Дудар Т. В. Ландшафтна екологія : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 284 с.
10. Давиденко В. А., Білявський Г. О., Арсенюк С. Ю. Ландшафтна екологія. Київ : Лібра, 2007. 280 с.
11. Исаченко А. Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование. Москва : Высшая школа, 1991. 366 с.
12. Исаченко А. Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. Ленинград : Наука, 1980. 222 с.
13. Ландшафтна екологія: основні терміни та визначення: словник / В. К. Пузік, І. В. Непран, Л. В. Головань, Р. В. Рожков. Харків : ХНАУ, 2014. 47 с.
14. Ландшафтне планування в Україні / Л. Г. Руденко та ін.; за ред. Л. Г. Руденка. Київ : Реферат, 2014. 144 с.
15. Мильков Ф. Н. Ландшафтная сфера Земли : монография. Москва : Мысль, 1970. 208 с.
16. Мильков Ф. Н. Человек и ландшафты. Очерки антропогенного ландшафтоведения. Москва : Мысль, 1973. 224 с.
17. Одум Ю. Экология : в 2-х т. Москва : Мир, 1986. Т. 1. 326 с; Т. 2. 376 с
18. Преображенский В. С. Ландшафты в науке и практике. Москва : Москва : Знание, 1981. 48 с.
19. Преображенский В. С., Александрова Т. Д., Куприянова Т. В. Основы ландшафтного анализа. Москва : Наука, 1988. 191 с.
20. Пузік В. К., Волощенко В. В., Непран І. В. Словник-довідник з екології : навч. посіб. Харків : ХНАУ, 2010. 133 с.
21. Реймерс Н. Ф. Природопользование: Словарь-справочник. Москва : Мысль, 1990. 637 с.

22. Сочава В. Б. Введение в учение о геосистемах. Новосибирск. 1978. 319 с.
23. Стецюк В. В., Рудько Г. І., Ткаченко Т. І. Екологічна геоморфологія України : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2010. 368 с.
24. Шалімов М. О. Ландшафтна екологія. Конспект лекцій для студентів спеціальності 7.070801 – екологія і охорона навколишнього середовища. Одеса : Наука і техніка, 2006. 152 с.
25. Шалімов М. О. Ландшафтна екологія: навч. посіб. Одеса : Наука і техніка, 2012. 372 с.
26. Шищенко П. Г. Прикладная физическая география. Киев : Выща школа, 1988. 192 с.

Навчально-методичне видання

Олександр ЛАВРИК

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

для самоконтролю з оволодіння здобувачами вищої освіти спеціальності
101 Екологія

та 014 Середня освіта предметної спеціальності

014.07 Середня освіта (Географія)
освітньої компоненти

«ЛАНДШАФТНА ЕКОЛОГІЯ»

Видається в авторській редакції